

5. Куромія Г. Свобода і терор у Донбасі. Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки / Г. Куромія. – К., 2002.

6. Рева М. Л. Класифікація техногенних ландшафтів Донбасу з метою їх рекультивації / М. Л. Рева // Біогеоценологічні дослідження на Україні (Природні і штучні екосистеми, їх структурно-функціональні особливості та раціональне використання): тези доповідей. – Львів, 1975.

Неледва І. О.

*студентка Великоанадольського лісового коледжу
с.м.т. Графське, Україна*

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНОВИЩА НА ЛІС

На даний час екологія нашої країни перебуває в нелегкому становищі. Характерними рисами погіршення екологічного стану є радіоактивне, хімічне та фізичне забруднення повітряного басейну, поверхневих і підземних вод, руйнування та забруднення землі. Все це відображається й на лісах. Також у лісі постійно відбувається природний добір, рушійною силою якого виступає швидкість росту дерев, відношення до світла.

На думку П. С. Погребняка, тіньовитривалі деревні породи утворилися при рості у рослинних угрупованнях на відміну від світлолюбних. У лісі чітко проявляється взаємовплив дерев одне на одне. Це суттєво впливає на будову деревостану. Залежно від пристосованості до недостатнього освітлення окремі деревні породи почувають себе краще, ростуть швидше, а інші – навпаки. Порушення природного рослинного покриву призвела до зменшення чисельності популяцій деяких видів рослин. В Донецькій області, як і в Україні в цілому є тенденція занепадання флори.

Зникаючі види рослин та рослини, які знаходяться під охороною, занесені до «Червоної книги України». Червона книга України – основний документ, в якому узагальнено матеріали про сучасний стан рідкісних і таких, що знаходяться під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, на підставі якого розробляються наукові і практичні заходи, спрямовані на їх охорону, відтворення і раціональне використання.

До Червоної книги України заносяться види тварин і рослин, які постійно або тимчасово перебувають чи зростають у природних умовах на території України, в межах її територіальних вод, континентального шельфу та виняткової (морської) економічної зони, і знаходяться під загрозою зникнення. Занесені до Червоної книги України види тварин і рослин підлягають особливій охороні на всій території України.

В Донецькій області знаходиться Великоанадольський ліс – площею 2543 га, закладений в 1834–1845 роках В. Є. Граффом, який першим довів можливість створення штучних лісів у голому безводному степу. Охороняється з 1969 року, отримав статус державного заказника в 1974 році. Тут переважають змішані насадження дуба звичайного, ясена, клена, граба, липи. Зустрічаються береза, тополя, сосна кримська, бархат амурський, модрина європейська, сосна звичайна, дуб каштанolistий і кавказький, горіх волоський, софора японська. Ліс має велике водоохоронне, ґрунтозахисне, наукове та естетичне значення. З цим лісом пов'язана діяльність Г. М. Висоцького – ґрунтознавця, який розробив основи агрокліматичної класифікації ґрунтів, встановив критерії сухості та вологості клімату, причини безлісся степів.

В Великоанадольському лісі зустрічаються рослини занесені до «Червоної книги України». Тюльпан дібровний *Tulipa quercetorum* Klokov et Zoz. Багаторічна трав'яна рослина 25–40 см заввишки. Цибулини з світло-бурими зовнішніми оболонками, з пучками щетинок навколо денця. Листки лінійні, з тупуватою верхівкою, направлені косо вгору, 8–23 см завдовжки, 0,3–2,2 см завширшки. Квітки поодинокі, 25–35 мм завдовжки, яскраво-жовті, рідко рожевуваті або білі. Зовнішні листочки оцвітини за шириною у 1,5–2 рази вужчі за широкоюяцеподібні внутрішні. Плід видовжена коробочка до 25 мм завдовжки. Цвіте у квітні–травні, плодоносить у червні. Розмножується насінням та вегетативно (цибулинами).

Причини зміни чисельності порушення природних екотопів внаслідок господарського освоєння територій, зведення лісів, випасання худоби, витоштування у місцях рекреації, збирання на букети. Розорювання земель, надмірне випасання, рекреаційне навантаження, зривання на букети, весняне

випалювання степів, вирубування лісів. Природно-історична реліктовість, зривання на букети, надмірне рекреаційне навантаження, освоєння приуслівих ділянок, будівництво.

Таким чином, з одного боку: через недбалість та не обережність людей втрачаються величезні ліси і насадження. Поширено заснування несанкціонованих звалищ побутового сміття в районах лісосмуг чи посадок, цей факт переріс в серйозну проблему. З іншого боку: люди намагаючись бути ближче до природи і активної взаємодії з нею самі того не бажаючи, гублять нашу природу. Як то кажуть: «благими намірами вимощена дорога в пекло».

Ліс – це легені нашої планети, його знищення може передікати нам сумну участь, адже він є джерелом кисню, регулятором вологи і життєдайною скарбницею для Землі. Бережіть природу!

Література:

1. Бурда, Остапко, Ларин, 1995; Донбас заповідний, 2003; Каталог раритетного біорізн. заповід. і наці- он. парків України, 2002; Кондратюк, Бурда, Остап- ко, 1985; Кондратюк, Остапко, 1990;
2. Бімевський І. О., Падун М. М. Основи загальної екології – 1995р.-360-368с.
3. Злобін Ю.А. Основи Екології. – К.: Лібра, 1998.- 249с.

Раков Ю. В.

*учитель біології Піддубненської
ЗОШ І-ІІІ ст., керівник гуртків Донецького ЕНЦ
та Великоновосілківської СЮН
с. Піддубне, Україна*

СТАН ПОПУЛЯЦІЙ ДЕЯКИХ, ПОТРЕБУЮЧИХ ОХОРОНИ, ВИДІВ РОСЛИН ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ ВЕЛИКОНОВОСІЛКІВСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Досвід експедиційних обстежень рослинного світу Донецької області співробітниками Донецького ботанічного саду НАН України дозволяє зробити припущення, що більше половини місцезнаходжень рідкісних і зникаючих